

UTMARKSKOMMUNENES SAMMENSLUTNING

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Deres ref:

Vår ref: 118562-56

Oslo, 28. juni 2012

HØRINGSUTTAELSE FRA UTMARKSKOMMUNENES SAMMENSLUTNING OM FORSLAG TIL ENDRINGER I ERSTATNINGSORDNINGER FOR HUSDYR OG TAMREIN VED ROVVILTAP

Det vises til Miljøverndepartementets høringsbrev av 10. mars 2012 med forslag til endringer i erstatningsordningene for tap av husdyr og tamrein til rovvilt. Utmarkskommunenes Sammenslutning (USS) inngir med dette sitt høringsvar.

1 RETTEN TIL FULL ERSTATNING FOR FAKTISK TAP OG UTREDEDE MODELLER

I Regjeringens tiltredelseserklæring fra 2009, Soria Moria 2, står det at erstatningsordningene for rovviltskader skal endres «*med sikte på at faktisk rovvilttap skal erstattes*». Dette er bakgrunnen for nedsettelse av de to utvalgene - tamreinutvalget og husdyrutvalget - som har vurdert erstatningsordningene for rovvilttap.

USS fastslår at regjeringen vil videreføre retten til full erstatning for dyreeier, slik denne kommer til uttrykk i jf. naturmangfoldloven § 19:

«Når husdyr og tamrein blir drept eller skadet av rovvilt, yter staten full erstatning for tapet og følgekostnadene i samsvar med forskrift...»

Den lovhjemlede erstatningsretten er et bærende prinsipp i vår rovviltforvaltning. Det har vært tverrpolitisk enighet om at den enkelte dyreeier skal være økonomisk skadesløs, og at det er storsamfunnet som skal bære kostnadene ved oppbygging av rovviltbestandene, slik det også ble lagt til grunn av Høyesterett i den såkalte Rendalsdommen, Rt. 2006 s. 1105 avsnitt 34:

«Vår rovdyrpolitikk bygger på den oppfatning at den enkelte borger ikke skal påføres omkostninger ved påført skade eller ved tiltak for å forebygge skade. Staten yter etter viltloven § 12a full erstatning for tap og følgekostnader når husdyr blir skadet av rovvilt. I tillegg kommer de årlige bevilgninger til forebyggende tiltak.»

Naturmangfoldloven § 19 er en videreføring av rettstilstanden i viltlovens § 12 a, som var erstatningshjemmelen på domstidspunktet.

Staten er rettslig forpliktet til å praktisere også dagens ordning slik at det reelle tapet erstattes. I Soria Moria 2 erkjennes det at det *faktiske* rovvilttapet ikke gjenspeiles i dagens erstatningsutmålinger. USS deler oppfatningen om at erstatningsutmålingene i mange tilfeller ikke dekker reelt rovvilttap, og er derfor positiv til at det vurderes endringer for å sikre dette.

USS mener det er avgjørende at retten til full erstatning videreføres og respekteres, og er derfor tilfreds at naturmangfoldlovens § 19 skal ligge fast. USS vil i det følgende understreke at bestemmelsen setter en rettslig ramme for hvilke modeller det er adgang til å innføre. Det kan ikke etableres ordninger som lemper økonomisk tap over på den enkelte dyreeier, heller ikke for *deler* av tapet. Naturmangfoldloven § 19 er en rettighetsbestemmelse som gir den enkelte dyreeier rettskrav på *full* erstatning for sitt tap.

1.1 Nærmere om forslaget fra tamreinutvalget

Tamreinutvalget har foreslått å gå over til en form for risikobasert områdemodell, hvor det foreslås at det i fremtiden vurderes en *forhåndsutbetalt* erstatning ut ifra forventet tap i kommende sesong i det aktuelle beiteområdet – basert på kunnskap om aktuell rovviltforekomst. Argumentet for en slik ordning er at med en fastsatt erstatningssum pålegges reieiere incentiver til å gjennomføre forebyggende tiltak for å redusere skadeomfanget. Dette innebærer samtidig å overføre risiko for høyere rovviltskade over på den enkelte driftsenhet.

Det forutsettes av tamreinutvalget - uten nærmere vurdering - at ordningen kan gjennomføres innenfor dagens rettsgrunnlag, jf. innstillingens side 23: «*Ordningen skal, som i dag, sikre full erstatning for tap og følgekostnader for tamrein drept eller skadet av rovvilt, slik dette er nedfelt i naturmangfoldloven § 19.*»

USS er ikke enig med tamreinutvalget i at den foreslåtte ordningen sikrer full erstatning slik dette er nedfelt i naturmangfoldloven. Som utvalget selv redegjør for, legger ordningen opp til at dyreeierne ikke får full erstatning for hele sitt tap dersom tapet er større en beregnet. Forslaget er etter USS sitt syn uforenelig med dyreeiers rettskrav på full erstatning. Forslaget ligger heller ikke innenfor det som var regjeringens *formål* med å vurdere erstatningsordningene: Endre ordningene «med sikte på at *faktisk* rovvilttap skal erstattes», jf. Soria Moria-erklæringen.

Utvalget påpeker også at ordningens svakheter er sviktende kunnskapsgrunnlag for å kunne forhåndsvurdere skadepotensialet, og liten legitimitet i næringen. Også disse forholdene bidrar til at ordningen er lite egnet til å utmåle riktig erstatning og senke konfliktnivået.

USS støtter ikke forslaget til ny erstatningsmodell for tamrein som er foreslått av utvalget.

1.2 Nærmere om forslaget fra husdyrutvalget

Heller ikke i husdyrutvalget vurderes det om de risikobaserte modellene som er vurdert kan gjennomføres innenfor gjeldende rett. Dette kommer imidlertid ikke på spissen i husdyrutvalget, da de konkluderer med å videreføre og forbedre dagens modell, og henviser de risikobaserte alternativene til videre utredning.

For de risikobaserte modellene som er skissert av husdyrutvalget, gjelder det samme som for den foreslåtte ordningen fra tamreinutvalget: De oppfyller ikke retten til *full* erstatning i henhold til naturmangfoldloven. Det fremgår blant annet i utvalgets forslag til en geografisk differensiert

forvaltning at «erstatningsbeløpet for tapte dyr, som settes lavere enn slakteverdi, vil kunne gi insentiv til tapsreducerende tiltak. Samlet erstatningsnivå vil tilsvare dagens nivå» (vår understreking). Med dette påpekes det at verken den foreslåtte modellen - eller praktiseringen av dagens modell – erstatter rovvilttap fullt ut slik naturmangfoldloven § 19 krever.

USS mener det ikke er nødvendig å gå videre med utredninger av de modeller som ikke ivaretar retten til full erstatning.

1.2.1 Utvalgets forslag til endringer i dagens erstatningsordning

USS støtter husdyrutvalgets innstilling om forbedringer av eksisterende modell med sikte på å oppnå erstatning for det faktiske rovvilttapet, og at dette arbeidet nå bør prioriteres.

Utvalget la frem sin rapport 1. juli 2011. Utvalget skriver i sammendraget (side 4) at det haster å justere dagens modell, uavhengig av den videre utredningen av alternative modeller i fremtiden.

«Utvalget mener at alternativet som innebærer en justering av dagens ordning bør iverksettes raskt. Endringene bør være på plass til beitesesongen 2012.

(...)

Mandat og tidsperspektivet har ikke gitt rom for en detaljert regelverksvurdering eller inngående konsekvensanalyser av alle forhold i en ny erstatningsordning. Utvalget har derfor ikke anbefalt en ny erstatningsmodell, men anbefaler at dagens ordning justeres slik at den bedre tilfredsstiller de kriterier som utvalget har lagt til grunn. En justering må være på plass til beitesesongen 2012.» (Våre understrekinger.)

USS mener det er sterkt beklagelig at det har tatt så lang tid å følge opp utvalgets forslag til endringer av dagens modell, og som utvalget mente måtte være på plass til den beitesesongen vi allerede er inne i. Det er påkrevet at dette arbeidet nå prioriteres, og at forbedringene er på plass innen årets erstatningsoppgjør.

USS mener det er avgjørende for å oppnå full erstatning at skadedokumentasjonen forenkles og at fylkesmannens skjønnsrom reduseres, slik utvalget foreslår. Det er en utfordring å utmåle erstatninger da det ikke er mulig å gjenfinne alle tapte dyr i utmarka, og det er heller ikke mulig å finne en metode (i alle fall ikke innenfor rammene av en forsvarlig og effektiv ressursbruk) som kan gi sikre og eksakte svar på hvor mange dyr som går tapt til rovvilt. For størstedelen av de tapte dyrene må det gjøres en *sannsynlighetsvurdering* av om de er tapt til rovvilt.

USS mener det i en forbedret modell bør klargjøres at staten bærer *tvilsrisikoen* ved manglende bevis for rovvilttap. I en krevende bevissituasjon er det myndighetene som har besluttet at rovviltbestandene skal opp på et bestemt nivå med stor tapsrisiko for beitebrukerne i området, og bør derfor også bære risiko ved tvil om tapet skyldes rovvilt.

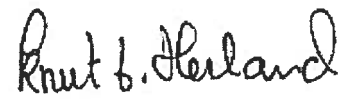
2 KONKLUSJON

USS mener *retten til full erstatning* må videreføres, og at enhver ordning som overfører risikoen for deler av det økonomiske tapet over på den enkelte dyreeier er i strid med gjeldende rett.

Fremfor å gå videre med ulike former for risikobaserte erstatningsmodeller, bør derfor dagens erstatningsordninger for både tamrein og husdyr forbedres slik at erstatningsnivået i større grad gjenspeiler det faktiske rovvilttapet.

Med vennlig hilsen

Utmarkskommunenes Sammenslutning

A handwritten signature in black ink that reads "Knut Herland". The signature is written in a cursive style with a large initial 'K'.

Knut Herland
leder